

BESEDNIK.

Kratkočasen in podučen list za slovensko ljudstvo.

Izhaja 20. vsakega mesca.

Velja celoletno 2 gld. — polletno 1 gld.

List 3.

V Celovcu 20. marca 1878.

Leto X.

Z bogastva na nič!

(Povest).

(Dalje.)

Nekega dné se poloti Rožanec iz dolzega časa želja, da bi šel na Dunaj. Bil je že v Terstu, Zagrebu, Gradcu itd., koder je včasih, ki so bili še ranjki oče živi, vozaril, na Dunaji pa še ni bil, slišal pa je toliko lepega o tem mestu. Prigovor pravi: kdor gré na Dunaj, mora pustiti trebuh zunaj. — Rožanec tega sicer ni bilo treba, ker je imel še dovolj denarja, pa treba mu je bilo kacega spremljevalca, ki je znan na Dunaji, da bi ga ondi vodil ter mu razkazoval znamenitosti.

Tacega tovariša je kmalo dobil. Štacunar v bližnjem tergu, ki je bil več let na Dunaji, ponudi se mu za spremljevalca, kterega Rožanec z veseljem sprejme, obljubivši mu, da ga ne bode pot nič stala.

Rožanec izroči domá gospodarstvo prvemu hlapcu Štefanu, ki je bil še precej zvesta duša ter je že pri njegovem očetu služil, in se odpelje nekega poletnega jutra s štacunarjem proti Dunaju. —

Rožanec je kar stermel, ko je videl to velikansko mesto, in sam ni vedel, od ktere strani bi ga začel prej ogledovati. Štacunar ga je peljal v veliko gostilno, kjer sta si najela lepo stanovanje prav drago, kajti v tako imenitnem mestu Rožanec ni hotel biti umazan.

Dnevi so jima naglo potekali, obiskala sta vse znamenite kraje, tudi v stolp sv. Štefana sta šla, odkoder je Rožanec zerl po prostranem Dunajskem mestu ves zavzet, kakor Mozes na gori Nebo po Kanaanski deželi. — Videla sta različno oblečene ljudi iz raznih krajev, videla vojaška kardela v paradi, slišala veselo godbo itd. itd. Rožanec ni hotel ničesa zamuditi, nobene količkaj imenitne stvari prezreti, najraje pa je zahajal v „Prater“, kjer je bilo veliko ljudstva skupaj, kakor domá ob sejmi, in kjer se je videlo vsaki dan kaj novega.

Preteklo je štirinajst dni in Rožanec je že toliko ogledal Dunaj, da je

vedel, kakošen je. Denarja je jako mnogo potrosil, ker se je povsod skazoval jako radodarnega, pa tega mu ni bilo žal, kajti videl je Dunaj. —

Nekega večera prideta Rožanec in njegov tovariš precej vinjena domu na svoje stanovanje.

„Ti! — Jaz sem danes sklenil lepo kupčijo, da bi te končaj!“ pravi štacunar s prisiljeno veselostjo.

„Res? Kakošno pa?“ vpraša Rožanec radoveden.

„Raca na vodi, blagá sem si kupil, da ga imam tri leta dosti prodajati, in pa kako cenó, cenó!“

„To si pa prav storil. Kako ga bodeš pa spravil domov?“

„Dobil sem ravno nekaj praznih voz, ki pojdejo v Ljubljano. Čisto malo me bode stala vožnja. — Ali nekaj, Lojze, bi mi ti lahko pomagal. Vzel sem premalo denarja seboj, ker nisem mislil na to; ko bi mi ti posodil tisoč goldinarjev, domá ti jih takoj vernem.“

Rožanec pogleda v listnico; bila je še precej rejena, ali tisoč goldinarjev? —

„Nič se ne boj, da bi ob kaj prišel, nisem tistih kateri . . .“ pravi štacunar ponosno, videti da se Rožanec obotavlja.

„Na, saj ti jih dam, saj ne mislim —“, pravi Rožanec, „pogledal sem samó, če bodeva imela dosti še za pot.“

„E kaj, sedaj bova hitro domá.“

Rožanec odšteje tisoč goldinarjev, in štacunar jih vesel spravi v žep. —

Ko se Rožanec drugo jutro prebudi, ni bilo štacunarja nikjer. Radoveden, kam bi bil šel, popraša strežaja po njem. Ta ne vé družega, nego da je pred polnočjo nekdo šel iz hiše, najel zunaj stoječi voz ter se odpeljal. — Rožancu prihaja gorko, slutil je, da se ta reč ne bode dobro izšla. — Berž se obleče, dirja po mestu, išče po kerčmah, kamor sta navadno zahajala, pa o štacunarju ni duha ne sluha. Opoldne pride ves spoten domov ter popraša, če ga še ni bilo; strežaj mu odgovori, da ne. — Sedaj je bilo očito, da je štacunar pobegnul z denarjem.

„Osleparil me je ta prokleti potepuh! vsklikne ter si seže v lase. „Oh moja neumna butica!“

Jame preštrevati denar. Toliko je še bilo, da plača stanovanje in pošteno pride domov, dosti več pa ne.

Rožanec se je sedaj še tolažil s tem, da je je nemara goljufivi štacunar pobral domov, da ondi prodá svoje imetje, ter potem pobegne iz dežele, zato je sklenil takój drugo jutro odpotovati, da bi ga še o pravem času domá zasačil ali si vsaj zagotovil njegovo premoženje. —

Zvečer stójí Rožanec pred neko štacuno ter ogleduje razpoloženo blagó. Marsikaj mu je bilo všeč, rad bi bil kaj kupil, da bi nesel domov, po njegova mošnja je bila prepíčla. Nakrat se mu približa mlad, čedno oblečen človek in potaplja ga po rami, pravi mu: „Pazite, da vam kdo ne ukrade denarja, tukaj so vsakoverstni ljudje.“ Rekoč se izgubi med memogredočimi ljudmi.

Rožanec se nekako nevoljno ozré pò ptujcu, misleč, da že tudi ta vé,

kako se je dal opehariti sinoči ter ga sedaj zasmehuje, — potem odide dalje v bližno gostilno večerjat. — Po večerji seže v žep po listnico, da bi plačal; — žep je prazen.

Kakor besen plane kviško ter hoče iz sobe, pa pri durih ga ustavi natakar rekoč, da naj prej plača. Divje ga pogleda Rožanec, kot bi ga bil hotel z očmi prebosti, tako da so se jeli šibkemu natakarju že strahú lasje ježiti na glavi, — potem pa seže v žep, izvleče ven nekaj drobiža, ter ga zažene po mizi grozno preklinjaje vse Dunajčane in ves goljufivi in tatinski svet.

Sedaj je bil ljubi Rožanec čisto na suhem, in še toliko ni imel, da bi potne stroške plačal. V obupu se ga polasti grozna misel, da bi kar sam sebe končal v valovih Donave, pa o pravem času se še domisli, da je tu na Dunaji neki pravdarski dohtar, kateri je nekdej bival v Ljubljani ter je rankemu Rožancu tožbe delal. K temu se napoti, ta mu mora posoditi denarja, da pride domov. Po dolgem iskanji in izpraševanji najde konečno starega doktorja, ki se je neizrečeno čudil, videti nakrat mladega Rožanca na Dunaji. Ta mu razodene svojo žalostno osodo ter ga prosi, da bi mu posodil toliko, da plača stanovanje na Dunaji ter da se odpelje domov.

Blagi doktor rad usliši njegovo prošnjo, dá mu potrebni denar, in Rožanec je bil zopet rešen.

Pervokrat v svojem življenji je iskal pomoči pri tujih ljudeh, pervikrat je vzel denar na posodo, in videl je, kako je to hudo, če človek nima, kedar pritisne sila. —

Drugo jutro je Rožanec zapustil Dunaj; ta nesrečni Dunaj, da ne bi ga bil nikdar videl! —

Na štacunarjevem domu ni našel nikogar, duri so bile zaperte in memo gredoči kmet, kterege je Rožanec prašal po gospodarji, mu pové, da je štacunar že pred štirinajstimi dnevi nekam pobegnul, iz mesta pa so prišli gospodje, katerim je bil neki sila veliko dolžan, ter so vse zapečatili.

Sedaj je Rožancu tudi posledna nada ugasnila, še kdaj dobiti denar nazaj. — Ni mu bilo tolikanj za denar, saj je imel še posestvo, nego zarad sramote pred ljudmi. In res, kmalo se je raznesla vsa dogodba po okolici, in ljudje so si pripovedovali srečevaje se, ali pa v nedeljo pred cerkvijo, kako je Rožanec hodil na Dunaj. Konečno je nastal celó prigovor, da so onemu, ki je popijal in zapravljaj, rekali, da hodi na Dunaj. —

Rožanca je ta nesreča tako poparila, da se ni za nobeno stvar več zmenil, niti za gospodarstvo, niti za tovaršije. Cele dni je lazil zamišljen okrog, nič ni govoril, in če ga je kdo kaj vprašal, odgovarjal je le kratko, ali pa celo nič. Včasih pa je sedel zopet cele ure v kerčmi ves zamišljen sam va-se, ter neprenehoma pil.

Ko se ni dalo od nikoder več dobiti denarja, jel je sekati les in prodajati, in po njegovih gozdih, kjer so poprej rasla mogočna smrekova in hrastova debla, kjer sta visoka praprot in gosto resjé krila tla, pela je sedaj dan na dan neusmiljeno sekira ter podirala krasna drevesa. Mesto temnega

gozda bila je kmalo sama goličava, ktero je opekalo vroče solnce, ki prej nikdar ni prerilo skozi gosto vejevje na vedno vlažna tla. —

Ljudje so govorili, da gre Rožančevo posestvo h kraji, in prav so imeli. — Ob letu je tičal Rožanec že tako v dolgovih, da se ni mogel nikamor več ganiti, in družega mu ni kazalo, nego posestvo prodati, da plača upnike, z ostalim denarjem pa kaj družega začne.

V nedeljo popoldne, ko so se ljudje sešli pred cerkvijo, stal je berič na cerkvenem obzidji ter kričal, da bode v četrtek Rožančevo posestvo na drobno razprodano. — Sosedje so z glavami majali ter djali: „tako-le je, kdor hodi na Dunaj.“ — „In kdor ne moli in se Boga ne boji,“ pristavila je kaka požna tetka.

V četrtek so se res zberali v Rožančevi hiši vsi sosedje iz okolice, prišel je zraven tudi komisar iz bližne grajščine, njegov berič z velikimi bukvami in pa župan. Rožanec je sedel najzadnji na klopi s prekrižanima rokama in z v tla obernjenim obličjem, ter poslušal, kako se njegovo posestvo terga na kose, ki je bilo tako lepa celota. — Na sedemnajst kampov so razdjali Rožančevo posestvo in kupili so ga večidel sami revni vaščani, ki pred par leti še svojega pohištva niso imeli, in ktere je Rožanec v svoji mogočnosti sploh imenoval le berače ter jih čertil kot tern v peti.

Pa berači so razdjali njegovo kraljestvo, da ni njiva pri njivi, niti senožet pri senožeti ostala.

(Konec prihodnjič.)

O svatbi kralja vélikomoravskega.

Obraz iz IX. stoletja.

(Po M. J. Hurban-u posnel Fr. Jaroslav.)

(Dalje.)

V.

Leta 870 bila je pokrajina česka v žalostnih razmerah. Od zapada je perhal vanjo bojni narod nemški, v sosedno deržavo vélikomoravskega ni zau-pala, kajti po tej se je bilo že razširilo kristijansko naboženstvo, ko so Čehi še v poganstvu blodili. Negotovost ta v českej pokrajini pa ni mogla že dolgo trajati, kajti mrak na zapadu se je kopičal čedalje huje, in zbog tega je nastal skrajni čas pomisliti o tem, kako bi se narod česki še mogel nadalje obdržati v svobodi.

Da se je narod česki tako dolgo branil sprejeti naboženstvo kristjansko, ko so bratje Slovaki in Moravci že davno uživali tega nebeškega darú, krivo jo bilo to, ker so narod česki kristijanili nemški menihi — pa nemški cesarji. Nemški menihi so učili v jeziku nerazumljivem, nemškem ali latinskem, ki ga ljudstvo ni umelo in zbog tega tudi resnice nauka niti spoznati niti se okleniti ga ni moglo. In cesarji nemški so z naboženstvom koj vpeljali desetino in raboto. A narod je raje volil svobodo pogansko, nego robstvo kri-

stijansko in prav zato so Čehi ostali še na dalje v svojem slovanskem poganstvu.

Po drugem potu pa je prišlo kristjanstvo v deržavo vélikomoravsko. Radislav je poklical v Nitro Cířila in Metoda, apostola Slovanov, ki sta ljudstvo v resnicah sv. evangelija v slovanskem jeziku podučevala, ter tudi sv. pismo na slovenski preložila. Vsled tega tedaj nam je jasno, zakaj so Slovani vélikomoravski in pemski o tako različnem času dospeli do kristijanstva; po neenakih potih so bili do njega vodjeni.

Te žalostne razmere na Českem je zgodaj opazil Ludovik, nemški cesar, in zato je nastojal tem bolj napeljati jih sebi na korist, čim bolj je hrepenel osvetiti se Čehom. Vojne njegove so bile mnogo potov od Čehov potolčene, menihi pa v Veltavo pometani.

In cesar se je sedaj tudi poprijel ugodne prilike; kajti koj po odhodu Svatoplukovem je odposlal dvanajst poslanikov k Borivoju, českemu knezu, ki naj ga pregovoré na to, da bode vsako leto plačal neko svoto Nemcem, ter tudi brez pomisleka sprejel naboženstvo kristijansko.

Ali kakor je Ludovik o pogubi, isto tako nasproti je Borivoj o ohranjenju svojega naroda premišljeval. Borivoj je dobro poznal silo svojega naroda, tudi ni preziral rastoče moči nemškega cesarja, in prav zato je klical na Višegrad vladike in vojvode svoje zemlje, ter jim govoril modre besede. Spoznal je, da bi bilo pametno, da bi se narod češki spustil pod obrambo močnega Svatopluka, tečasnega kralja slovenskega, o čigar moči se je sila nemška že razbijati začela. Knez Borivoj je užival ljubezen in zaupanje svojih podložnikov, in zato je nasvet njegov tudi obveljal. Odbrali so poslaustvo vojvodov in vitezov českih, katerim sta načelovala junaka Svatoslav in Vitislav. Darovi, ki so jih imeli pokloniti Svatopluku, bili so osedlani konji, ščiti in drugo orožje. Predno pa se je zborovanje končalo, sporočil je gradnik višegrajski dohod poslancev nemških iz Reznega.

Dovolilo se je jim vstopiti.

Dvanajst nemških vitezov odurnega pogleda je stopilo v dvorano. Eden izmed njih je pričel govoriti tako-le:

„Čuj, česki knez Borivoj, in vi navzoči gospodje! Volja je našega neupogibljivega cesarja in gospoda, da bi česka zemlja za one krivice, ktere so bili pogani našim menihom storili, dajala vsako leto 500 konj njegovej svitlosti, ter da bi neodlogoma sprejela naboženstvo Kristusovo. Ako pa bi se vi protivili temu, ako bi se vi osmelili dolžno poslušnost cesarju odrekati, no vedite, da vas na to prisili meč nemški! In potem beda vam!“

Kri česka je vskipela v žilah vojvodom českim; skoraj bi bila zadela zaslužena pokora tega prederznika, da ni knez, čuvajoč pravo in dolžnost poslanstva in gostoljubja, sam odgovoril.

„Upokojite se, junaki česki,“ spregovoril je Borivoj, „hočem jaz v imenu vašem odgovoriti na to nesramnost cesarja in gospoda nemškega. Čujte, vi poslaniki nemški! Sveto je gostoljubje pri Slovanih, in zbog tega odpuščam vam to derzovitost in surovost, s katero ste se proti našemu narodnemu po-

nosu pregrešili. Tudi mi smo narod! Nu, le sporočite svojemu cesarju in gospodu, da ne zná česki narod tilnika svojega vpogibati v jarem robski, on zná toniti v vlastnej kervi, v možatem boju prelitej. Saj vé vaš cesar in gospod, da so črepinje naše terde, da so ščiti naši neprebitni, da so meči naši bridki! Naj se le spomni 846 l., ko je njegova vojna na terdih skalah naših Kerkonošev bedno smert našla. Ha Nemci! povernite se k svojemu cesarju in gospodu, in sporočite mu naš odgovor: Naj le pride na Česko!“

Krepko je govoril te besede Borivoj, tako krepko, da je ves zbor zagromel: „Slava Borivoju, slavnemu knezu!“

Na dvoru višegrajskem odmeva kopitanje konj in zvenenje mečev. Oddelek vitezov polagoma dervi skozi vrata višegrajska. Vračajo se na zapad Nemci k cesarju nemškemu; a Čehi nagnejo na vzhod h kralju slovenskemu.

VI.

Z mladoletjem 871 l. se je začelo novo življenje v Reznem. Nove nade, novi naklepi so zanimali duhove nemške. Svatba in vojna se v Reznem prigtovljate; oj kako različna posla ljudska!

Na vso moč razdražen je bil cesar zbog smelega odgovora Borivojevega; začel je nabirati vojno na Čehe, in koj bi bil vzdignil se, da ni nastopivša zima pretergala vse namere.

Pa tudi priprava za svatbo mu je mnogo zaprek nametala preko pota. Vitezi nemški so se veselili svatbe Svatoplukove, kajti so vedeli, da Svatopluk je premožen kralj. Zbog tega so se nadejali, da se hočejo dobro imeti, ko se bode po staronemškem običaju, kakor velé: „mit Saus und Braus“ svatovalo. To je bilo njihovo edino razkošje; kajti če niso imeli boja, ali če niso se klatili po gorah, imeli so malo ugodnih dni. Prav zato pa sedaj vojski niso kaj dosti naklonjeni bili, in to se je cesarju tudi povedalo.

Nič čudnega tedaj, da je tudi cesar se udal, da se vojska odloži. Zato pa je tem bolj skerbel za svatbo, ter se tolažil, da hoče po svatbi na Borivoja udariti in pokoriti ga.

Stari grad cesarski so prenavljali. Stare sobe, mračni hodniki in dvorane, ktere so bile priljubljene Karolu silnemu, prevideli so s potrebno opravo, mala okna so povečali, vrata z novimi rezljarijami, nemško viteštvo kazočimi, okrasili, starodavne obraze po hodnikih razstavili, meče in ščite slavnih prednikov cesarjevih na dan znosili, — s kratka: vsa slava nemška se je na ogled stavila, da tako pomore poslaviti svatbo Svatoplukovo z Adelhajdo.

Cesar Ludovik s svojim sinom Karlmanom se je verlo radoval v svojem sercu; kajti zapletla sta se v zadeve njima jako ugodne. Spojenje Svatoplukovo ž njima ni bilo drugo, nego pletivo, v ktero se je silni lev nevedoma zapletel, in ki jima hoče pokoren biti brez velikega truda. Bala sta se rastoče sile Svatoplukove, kajti previdela sta, da bi se on utegnil spojiti z Borivojem, ter tako na veke uničiti nade nemške.

In zato se nista mogla dosti naveseliti pogodbam, ki sta jih bila Svatopluku vsilila.

Nekega dne je bil napovedan cesarski lov na čest Adelhajdi, na ktereга je tudi ona došla.

Pred solnčnim izhodom je bila družba lovska že v hribih, Adelhajda, na vrancu in v mičnej lovskej opravi, bila je biser vse družbe lovske.

Lovci cesarski so razstavili lovce po skalah, podolih in ertinah, lovski rogovi so zapeli, kmalo zopet utihnili, in začelo se je razlegati ščeketanje psov.

Živa Adelhajda, hrepeneč po slavi lovskej, izvolila si je samotno mesto na sternej skali, s ktere se je odpiral jej razgled na nektere sem in tam obdelane izseke. Ogladala se je enekrat sem in tje, potem pa sedla na skalo in se vtopila v misli. Misel, kaj poreče junaški Svatopluk, kedar ugleda kakovo zver ž njenim lokom in od nje poderto, privedla je kmalo jo v solnčni obzor slave Svatoplukove. Njen duh se je vzdignil z obzorja teh starih germanskih lesov na zlatoklasno polje in vinorodne griče nitranske, pa v zahladje lip vélikomoravskih. Ondi je ona gledala sebe poleg slavnega Svatopluka, ovenčanega s kraljevskim veličestjem.

Serce njeno se je unelo na tej ljubezni do Svatopluka, on je bil jej edino blago, edini žarek življenja, vsa je gorela, če je le pomislila nánj.

S premišljevanja jo izbudi šumenje v germovju pod skalo. Ogladala se je, vzdignila, in pri tej priči se je ponevedoma izstrelila strelica ter sferčala doli v bližnje jelke. In ko je Adelhajda, vsa terda zbog tega nenadnega naključka v dol gledala, stopil je iz gostega germovja prismuknjeni grof Rudolf, ter divje pogledal gori na skalo.

„Ha, gašarica! ali po skalah lovite sanje o svojem Svatopluku? Jaz vas naučim ljubezen mojo zametavati!“ In potegnivši s pleč lok pomeri in izstrelil v strup pomočeno strelico na Adelhajdo. Strelica je zadela nekoliko vej, zadela ob operesen klobuk Adelhajdin, sferčala še malo naprej, in v lesu pala na tla.

Adelhajda več ni videla grofa, le toliko je v hipu opazila bila, da je vtekel v goščo. Zgrabivši lovski rog je dala znamenje, da se berzo morajo sniti vsi lovci.

Cesarjev lovec je prvi bil, ki je kneginjo povprašal, kaj je jej, da je tako prepadena, in da je klobuk načet. Adelhajda pa je molčé zavsedla konja ter z vso družbo vračala se v Režno.

VII.

Stopimo k Svatopluku; pogledimo v Nitro, da vidimo njega in narod njegov.

Novica, da nakanja Svatopluk z nemško kneginjo se poročiti, nemilo je zadela pervaštvo in večino slovenskega naroda. Vsi oni, kateri so mogli predvideti nasledke tega, bali so se bodočnosti; kajti dobro že so poznali zveze z Nemci. Svatopluk je imel med svetovalci viteze in občane, kateri so bili v bojih osiveli in v zbornicah se postarali, oni so bili živi svedoki zgodovine velikomoravske deržave, ki se je v tako kratkem času na tako visoko stopinjo slave in imenitnosti vspela. Ž njihovo pomočjo so se predniki Svatoplukovi preslavili, ž njihovo pomočjo je tudi Svatopluk se vzdignil na to-

liko slavo. No postopanje Svatoplukovo v novejem času je nemilo sekalo njihovo domoljubno serce, kajti videli so, da kralj, komaj osvobodivši se kremp-ljev nemških, znova se zamotava v zanjke nemške, ter s tem tudi državo svojo za seboj poteguje.

Po Nitri pa so se raznašale različne in nasprotne govoriče. Spervega se je govorilo, da kneginja z dvora Ludovikovega bode kraljica vélikomoravska, odkar pa so poslaniki Borivojevi pri Svatopluku bili, začeli so drugi terditi, da česka kneginja bode nevesta kralja velikomoravskega; kajti še nobeni poslaniki tako dolgo in tako slavno niso bili priderževani v Nitri, kakor le-ti.

Svatopluk sam je od tedaj, ko je bil v Reznem, obnašal se do cela samooblastno; da je delal priprave za slavnosti, to se ni tajilo, da-si nobemenu, razen Metodu, ni zaupal, da to so svatovanjske priprave.

Tako tajno in nezaupljivo obnašanje Svatoplukovo pa v tej dobi niso mogli gledati ravnodušno odlični in glavni svetovalci njegovi, in začeli so se med seboj posvetovati, kako bi kralju svoje mnenje objavili, ter njega, ako za gotovo meni z nemško kneginjo se poročiti, na nevarnost tega podvzetja opozoriti mogli. Zato so povabili med-se zaupnika kraljevega, biskupa in apostola slovanskega Metoda, ter mu pokladali na serce, naj bi Svatopluka o njihovem mnenju osvestil, ter ga, ako je mogoče, od nevarnega predvzetja odvernil. Metod, ki je iskreno ljubil narod slovenski, obljubil je vso svojo veljavo zastaviti na to, da bi se Svatopluk v take zanjke ne zapletel. —

„Dolgo te pričakujem, oče,“ nagovoril je Svatopluk vstopivšega Metoda, ki se je bil zapoznil v zboru vladik in svetovalcev Svatoplukovih, in ni došel ob navadnej uri.

„Milost, kralj moj, važne reči so me zadrževale,“ odgovoril je resnobni, sivolasi Metod.

„Oj, oj, važne reči! Kaj pa, ali niso reči, o ktereh se jaz s teboj zgovarjam, dovolj važne?“ nadaljeval je kralj, in dovolj očitno kazal, da težkomiselnost in omerza, ki ste od povernitve njegove z Nemškega duha njegovega čedalje bolj obsedale, ste že visoko dospeli. Ni bila njegova navada tako brezobzirno govoriti z Metodom, kterega je očeta imenoval. Ali Metod je bil mož duha zavednega, misli sicer mirnih, in strahu ni poznal. Prešel je bil mnogo šol terpke osode, in zato je tudi ta hip ohranil mirnost duha, ter začel zaupljivo govoriti tako-le: „Škoda, velika škoda, kralj moj, za tebe in tvojo državo, da ne dovoljuješ govoriti onim, ki imajo pravico s teboj se posvetovati o rečeh, o kterih se jaz zgovarjam in ki so gotovo najvažniše. Oni, ki so odbrani za podporo tvojemu prestolju, obernili so se do mene, in jaz sedaj prihajam naravnost iz njihovega zbora, v kterem smo se posvetovali o tvojem blagru, pa o blagru države vélikomoravske, tedaj o zadevah važnih, neskončno važnih.“

„Vem, vem, da Slovaki in Moraveci niso zadovoljni z menoj od takrat, ko sem se bil z Nemškega povernil, in je govoriča zastran moje svatbe med nje se zatrosila. Ali tudi vem, oh dobro vem, kje je izvir tej sumljivosti,

predobro vem, in preklinjam dan na dan grešni svoj čin, s katerim sem slavo svojo omadeževal na veke, — pogubivši vélikega Rastislava!“

„Pa oče,“ nadaljeval je Svatopluk razvnet, „tu pred obličjem živega Boga te overjam, da edina sverha mojega življenja je blagor Vélike Morave. Vsa sila moja je obrnjena temu plemenu slovenskemu. Da sem nakanjal zaročiti se s kneginjo nemško, ter s tem samemu sebi nasilje učiniti, izviralo je edino s tega svetega predvzetja, da narodu svojemu pomorem, in prav zbog tega me Slovaki na sumu imajo.“

„Metod, oče, jaz vem, kaj sem bil zakrivil nad svojim ljudstvom! Jaz sem svoje ljudstvo oropal vélikega, modrega, silnega in slavnega kralja; ali jaz sam, prav sam hočem temu svojemu ljudstvu izgubo poverniti. Omadeževal sem z neberzdano strastjo in čestilakomnostjo slavo svojo, pa jo hočem umiti s svojo silo in delavnostjo. Toda žalibog, žalibog da mojega serca ne vidi noben človek! Oh!“ —

Besedo je pretergala serčna boleost, znojne kaplje so stopile kralju na čelo. Nastala je tihota. Metod je znal oceniti važnost te tihote, in molčal je tudi on.

„Ali pa morem oče, povedi, ali pa morem drugače delati, če hočem doseči veliko sverbo, s katero bodem upokojil svojo dušo? Kdo ne pozná velike moči neprijatelja našega? In kako naj bi ga učinil neškodljivega ter zelo ranjenemu svojemu narodu pomagal? Ali ni dobra moja misel, zazibati tega razdraženega leva v spanje, med tem pak ojačiti svoje ljudi, ter jih poččuvati nánj in pokoriti ga? — Konečno že tudi poizvem, kje biva kneginja slovanska, ki bi kristijanski prestolj Vélike Morave krasiti mogla.“

Svatopluk je govoril ginjenega serca. Presekal je besedo Metod.

„Motiš se, kralj moj, ako meniš, da narod tebi ne zaupa zaradi čina tvojega, — če tudi grešnega. Sila tvojega duha in dejanja, s katerim si se izkazal, je že izbrisala ta madež; kajti znaj, kralj moj, da edino tvojo nakano, sprejeti za ženo kneginjo nemško, narod ne odobrava in se je bojí. Jaz priterjujem tvojemu svetemu namenu, — vse za blagor naroda svojega! — a čudim se tvojej malomiselnosti o narodu junaškem, narodu slovenskem. Poznám veliko moč cesarja nemškega, ali tudi poznám pri odvažnosti tvojega duha nepremagljivost Slovakov. S koliko peščico ljudij je iztiral Mojmir, s koliko peščico je pognal iz dežele Rastislav vojno nemško? Svatopluk, ti vidiš samo neprijateljsko moč, a pozabljaš vlastnega naroda izkušeno in poznano junaštvo!“

Svatopluk je bil ves zmešan; v glavi mu je vrelo, obraz pa je studa zarudel. Metod je nadaljeval:

„A meniš, veliki unuk vélikega Rastislava, da bi prestolj tvoj, s kervjo slovansko uterjen, Nemkinja, če še tako slavne rodovine, z večim bliščem obdajala, kakor kneginja rodu slovanskega, če tudi morda slabejega? Vem sicer, in hvalim tvojo gorečnost kristijansko, da nočeš pomisliti na slavni knežji rod českih vladarjev, ki še v poganstvu živí, ali vedi, če si mogel pridobiti Kristusu Véliko Moravo, mogel bi pridobiti tudi sosedne Čehe!“

Zgovornost Metodova je prevladala vse ugovore kraljeve, in zato je Svatopluk nazadnje nekako merzlo omenil: „Pač dosti slabo, da vi duhovni oče, tako pozno na to pridete, in nasproti tudi žalostno, da Borivoj tako dolgo odklada sprejeti sveto evangelije Kristusovo!“

„Ne tako, kralj moj,“ odgovoril je Metod. „Ali bi mi, ki smo bili poklicani v tvojo državo, ali bi smeli skerbeti za tujo državo? No, pa še nekaj. Ali je mogel Borivoj s svojim narodom spoznati Kristusa, ki mu je bil z robstvom in okovi oznanjevan? Na tebi je bilo in še je, o kralj, preje poskerbeti o tem, kakor na Nemško po ženo hoditi!“

Nehaj, nehaj oče, odpusti mi moje prenačudenje. Človek sem in težko je breme velike države. Kar sem bil opustil jaz, to sedaj tebi naročam. Naj se odpravi s teboj poslanstvo na Višegrad. Oskerbeti vse potrebe nebeškega kraljestva mojemu in sorodnemu narodu, jaz pa hočem ukrepati o potrebah časnih svojih in svojega naroda.“

Metod je odšel iz kraljeve izbe. Svatopluk se je vergel na klop in pogreznil v globoka, važna in domoljubna premišljevanja.

(Dalje prihodnjič.)

Najbolj razširjene vere v Aziji.

Zanimivo je za vsacega, v luči kristijanstva živečega, ako pogleda in se ozre tudi na one narode, ki tavajo še danes v krivih, pogubljenih verah. Razprostrane azijske planjave, pustinje in gorate dežele obljudene so z narodi, ki verujejo razne bogove in darujejo razne darove.

V zahodni Aziji živi

1. Mohamedanstvo,

ki je nastalo v 7. stoletju po K. na peščenih tleh arabskih. Začetnik njegov je bil Mohamed, ki je že v svoji zgodnji mladosti popotoval daleč po svetu, ter mnogo skusil. Štirideset let staremu šinila je naenkrat misel v glavo, postaviti novo vero: kakor se je namenil, tako je storil. Terdil je, da se mu je prikazal veliki angelj Gabriel in ga mazilil preroka. Ker ste bili Mohamedu znani Judovska in kerščanska vera, in se mu ni nobena dopadala, izbral je iz obeh nekoliko stavkov in zapovedi, kar se mu je pa zdelo, da še manjka, dodal je iz lastne pameti. Tako skovano vero začne oznanjati najprvo svojim najbližnjim sorodnikom, ki jo z veseljem sprejmo. Podkurijo ga, naj se očitno pokaže preroka; Mahomed jih vboga, a ni manjkalo mnogo, in bil bi tadaj mertev obležal pred razgretimi Arabci, katerim se leta 622 v Meko umakne. V Meki pa se njegov nauk kot blisek razširja, v kratkem so vse arabske pokrajine pod Mahomedovim banderom, nova vera prestopi peščene meje domovinske, razlije se in poplavi severne dele afrikanške, pridobi zase južne bregove evropske in se od tod preseli v malo Azijo, Perzijo, Armenijo in nekatere druge pokrajine. Z mečem v roci dela si pot po raznih krajih in je dolgo strah in groza kraljem in cesarjem, bogatinu in beraču. Neznano so

terpele dežele sedajne južne Avstrije, in Ogerska in Serbska; neznane muke prenašali so naši očetje; danes pa so te rane že zacelene in turška vihra polegla se je morda za vselej.

Nauki in dolžnosti, ki se nakladajo pravovernemu Mohamedancu zapisane so v svetih bukvah, Koranu.

Najvišje bitje zove se Allah, in Mohamed je njegov prerok. Razun tega najvišjega duhá veruje pravi moslemin (to je, pravoverni Mohamedan) v duhové nižje verste, angelje in duše svetnikov. Kadar se loči mosleminova duša od telesa, preseli se v kraj, kjer ga čaka veselje brez konca in kraja. Se ve da je to veselje le meseno. Vojake, ki so se hlabro bili za vero in na bojnem polju umerli, sprejmo v nebesih krasne deviče, Huriske imenovane.

Dolžnosti, ki jih mora spolnovati Mohamedan, so:

1. Čistenje in umivanje života,

2. Petkratna molitev vsak dan. Mosleminu je dovoljeno moliti, kjer se mu ravno ljubi, le v petek, praznik Mohamedanov, zavezan je vsakdo priti v mošejo, kamor jih zbira Mufti, veliki duhoven, da skupno molijo zapovedane molitve.

3. Post. Ostro je prepovedano v mescu Ramazanu po dnevi kaj uživati; ko mesec preteče sledi največji praznik, bajramski, in tedaj moslemin nadomesti in popravi, kar je prej zamudil v jedi in uživanju sladnosti.

4. Miloščina, ki se sploh priporoča; za terdno pa je zapovedano, da vsak vernik razdeli 40. del onih obresti, ki mu jih je prineslo premakljivo blagó.

Vina in sploh vse omamljive pijače so zelo prepovedane; sedajni Turki pa se ne zmenajo več za to prepoved, in so že sploh marsikaj predrugačili v pravi veri turški. Dovoljeno pa je vsakemu mosleminu po najmenj štiri žene imeti; cesar turški ima jih v svojem Harem u dve do tri sto, nakupljenih kakor neumno živino od vseh krajev sveta.

5. Zapovedano je, da mora vsakdo, če ne večkrat pa saj enkrat romati v Meko, k grobu prerokovemu. Menijo namreč Mohamedani, da se tam gode velika čuda. Truplo Mohamedovo plava v zlati trugi na zraku nikamor naslonjeno, kar je seveda le goljufija in umetno narejeno po mohamedanskih duhovnih s pripomočjo magneta. — Tudi tej zapovedi so se Mohamedani že ognili s tem, da najemó kakega družega, da popotova mesto njih v Meko.

Razširjevanje vere je pa najojstrejša zapoved, ki veže vsacega moslemina. Več kot kdo pobije v boju gjavrov, to je kristijanov, večja je njegova zasluga v nebesih. Zakaj pa so se Turki také navdušeno in brez strahu bili? Morda samo zato, ker je bilo obljubljeno veselje unstran groba? Ne. Zagotavljen je vsak vérník, da mu je vse, kar se mu bo v življenji pripetilo, odmenjeno že od nekdanj, in naj se izogiba in izogiba, namenu ne bo odšel nikoli. Ako mu je določena smert na bojišču, zastonj se odteguje; narobe pa tudi ne bo v najhujši gnječi poginil, ako mu ni namenjena smert. Ni toraj čudno, da so divjali Turki, ne kot razjareni ljudje, ampak kot živina.

Taki so najimenitnejši načerti Mohamedove vere. Nasledniki Mohamedovi

zvali so se kalifi in so bili duhovni in vojaki ob enem. Danes pa je glavarem duhovska oblast vzeta, edini cesar marokanski je sveten in duhovsk glavar. Sploh pa duhoven ni zavezan vedno ostati v duhovskem stanu, danes je vojak, jutri duhoven, pojutranjem kupec itd.

Tudi mnihe in samostane imajo Mohamedanci, kajti tudi med njimi so nekteri, ki se res pobožnemu življenju posveté. Zapustivši vse. Kar jih veže na ta svet, zapró se v samostane in žive po svoji misli neizrečno pobožno; mnihe zovejo Arabci Takir-e, to se pravi berače. Perzijani jim reko Derviši. Oni moslemini pa, ki so navezani le na svet, veselé se njegovih sladnosti, živé neredno in ni je tako gerde razuzdanosti, da bi se jej ne vdali.

Stareja, kakor Mohamedanstvo in morda najstareja izmed vseh, je

Vera Bramanov,

ki se je nekdaž razširjevala po obeh Indijah, sedaj so pa njene meje veliko ožje. Najviši Bog je Para brama, njemu podložni so Brama, Višnu, Siva, s skupnim imenom Trimurti imenovani. Verske svete bukve, v katerih so pisane v sanskritnem jeziku postave, zovejo se Veda. Bramani verujejo neumerjočnost človeške duše, in njeno preseljevanje; že od nekdaž so v štiri verste razdeljeni, in ostro je prepovedano prestopiti kako versto. Kdor je vojak, ne more postati nikdar in nikoli kmetovavec, ne on, ne sin njegov, ne vnuk. V prvi versti so: Bramini, duhovniki in učenjaki; v drugi: Kšatria, vojaki; v tretji: Vajišija, kmetje, rokodelci, kupci; v četrti: Sudra ali Čutri, umetniki in manjši rokodelci. Če je kdo prestopil svojo versto, in se oženil s kako Bramanko niže verste, tak se zovejo njegovi otroci neplemeniti in so povsod zasramovani. Še niže kakor ti, so Paria; najbolj zaničevani izmed vseh morajo oddaljeni od drugih ljudi živeti na samotnih krajih; ako bi jih imel srečati kak Bramin, tleči morajo z dvema kosema lesá, da se jim umakne; okrog studencev, kjer zajemajo Paria vodo, nastaviti morajo mertvaške kosti, da vsakdo vé, da so ti studenci oskrunjeni.

Ceremonij ali obredov ima vera Bramanov veliko. Nekteri so strašni, kakor procesija bogá Čagernata; na težkem vozu vozijo malika po mestu in navdušeni verniki mečejo se pod težka kolesa, ki jih pomečkajo, kakor čer-viča v prahu. Trupla umerlih sožigajo na gromadah in šega je, da se vdove z mertvim možem vred sožgo, in še danes se ni opustila, če tudi Angleži, katerim je Indija sužnja, vse moči napenjajo, da bi jo odstranili. Tempelni Bramanski so zavoljo zidanja in velikosti zelo znameniti. Razun te vere vlada v Indiji tudi

Budaizem ali Budova vera,

ki je nastala 1000 let pred Kr. Začetnik njen je Buda, sin mogočnega kralja, kateremu je bilo pri rojstvu detetovim prerokovano, da bode kdaj velik mož. Videl bode namreč onemoglega starčka, revnega bolnika, merliča in puščavnika, in pri tem pogledu spoznal bo nestanovitnost človeškega življenja, šel bo v puščavo in tam bo duhtal in duhtal, kako bi mogel pomagati revnim ljudem. Ako pa teh rev ne bo videl, postal bo imeniten vladar. Oče, ki bi

imel rajši častenega sina na prestolu, kakor puščavnika, prizadeva si na vse mogoče viže, da bi ne videl sin prerokovanih rev, a zastonj. Sin zapusti očetovo hišo, gre v hosto, potem pa jame učiti. Tako pripoveduje indijska legenda.

Budajci niso razdeljeni v verste, enako Bramanom; a tudi oni verujejo neumerjočnost človeške duše, in njeno preseljevanje. Življenje jim je največje hudó, toraj čistijo dušo, da se prej poverne k večnemu duhu. Nečista duša pa se mora preseljevati v razna trupla, dokler se očisti in zato je Budajcem velik greh usmertiti kako žival, nekatere še celo po božje časté, n. pr. kravo. Budajci imajo 108 bukev, raznega zapopadka, v katerih je zapisana stara učenost. Mongoli in Tibetani so nalašč zató stavili tempelje, da shranujejo v njih té svete bukve. Molitev je po njih misli že zasluživna, da se se le usta ali mesto ust kaj družega mehanično premika, zató je v tempeljih videti mnogo vretencev in valjarjev, ktere vedno voda goni. V teh vretenih vdelane so svete bukve, in njihovo vertenje, kakor pravijo, je zelo izdatna molitev. Velike praznike prižgó 108 sveč, ki predpodobujejo 108 svetih bukev; tudi molki budajskih duhovnov imajo 108 jagod.

Manj razširjene vere so:

Konfucijeva vera; spoznovalci njeni časté nebo in duhove, ki vladajo zemljo, ki živé v zvezdah, gorah in vodah; bogovi so jim tudi duše umerlih znancev in sorodnikov; podob in duhovnov nimajo, najviši izmed vseh je cesar kitajski, ki se zove sin nebeški. Konfucijevi verniki so zelo babjeverni; kar je od nekdanj veljalo, velja tudi danes in dostikrat podveržejo se takim navadam, ktere se jim same po sebi smešne zdé, in se jim posmehujejo, n. pr. razločevanje srečnih in nesrečnih dni, prerokovanje po obrazu, vganjevanje prihodnosti in enake neumnosti.

Sintova vera v Japanu. Spoznovalci Sintovi molijo enega najvišega bogá, razločujejo pa še niže bogove, zapovedane so dobra dela in posti. V vsakem tempelju je ogledalo, češ, kakor pokaže ogledalo pege po obrazu, tako vidi tudi bog napake duše.

Tudi Sintovci imajo božje pota, mnihe in nune, in vsakoverstne bratovščine.

Vera Zoroastrova. Najviša bogova sta Koromezdao ali z gerškim imenom Ormuzd (Oromazes), bog luči, in Engreo-Meenioh ali Ariman, bog tëme! Kakor je luč vedno sovražna temi, tako se tudi Ormuzd vedno bojuje z Arimanom, hudobnim bogom; slednjič bode zmagal Ormuzd. V tej veri nahajamo torej nekoliko kerščanstvu podobnih delov, ako primerjamo Ormuzda z Bogom, Arimana pa, z hudobnim, ki stoji v vednem boju zoper Bogá in blagor človeštva. Začetnik vere, Zoroaster namreč, mislil si je tri svetove. Pervi svet je najvišji gori nad zvezdami; tam je domovje prvotnega Boga, ki je vladar večne luči; sinova tega boga sta Ormuzd in Ariman. Ormuzd vlada zemljo, on daje, da rastejo zeliša in rastline, vse dobro pride od njega; vendar pa mu Ariman, ki kraljuje pod zemljo mnogo škode napravlja. Vse poželenje in veselje Arimanovo je, le škodovati, delati hudó in gorjé. Takó si je mislil Zoroaster, da bogovi vladajo svet; res smešno je, ako bere človek, da se celo

bogovi med saboj pobotati ne morejo. Kakošnega si je pa Zoroaster človeka mislil? Nekdaj je bil človek, pravi on, en del onega boga, ki je najvišje gori nad zvezdami. Toda kmalo se je ločil človek od tega čistega studentca svitlobe in luči; dobil ga je Ariman v svojo oblast, enkrat ga bode pa zopet spustil in človek se bo veselil vesoljnega miru.

Ker je najvišji bog Zoroastrev bog luči, zato verniki njegovi ogenj po božje časte in se pred njim umivajo, da bi bili čisti in lepi, kakor Ormuzd. V necem tempelju narejena je globoka ljukna v zemljo, iz ktere se kade soparji in plini, duhovni Zoroastrevi vlove te puhe in kadar je zbrana množica v cerkvi, tedaj odpro cev, ki je napeljana v ljukno, prižgô gorljive pline in množica pade pred takim velikim čudežem na kolena in v posebnih predpisanih molitvah hvali bogá Ormuzda.

Sege in navade, katerih se morajo poslužiti pri opravljevanji službe božje, zapisane so v Zenda-Vesti, in sicer v zendovem jeziku, ki se pa že davno ne govori več.

Naštete vere so najbolj razširjene po Aziji in Evropejcem najbolj znane. Mnogo manjših nahaja se v raznih deželah, katerih pa še ne poznamo, meni tukaj tudi prostora primanjkuje od vsake posebej vsaj nekatere drobtinice prinesiti. Koliko vernikov vsaka vera šteje, tudi ni mogoče še povedati, kajti najbolj skerbno nabrane številke so polovico ali še več previsoke, ker vsako ljudstvo pové rajši več kakor manje število, kot bi bila velika množica že jasen dokaz, da le tá je prava vera, pa nobena druga. Poterpežljivi bralec sprevidi poveršno, da je še mnogo mnogo narodov, ki ne poznajo prave vere, pravega Bogá. Res veliko jih je, pa tudi oni bodo se združili v eno telo in hvaležni sveto Halelujo peli.

Pesnikove sanje.

1.

Mladeneč truden mestnega življenja
 Poda se neki dan v tihi gaj,
 Vesel da prost je enkrat vsaj terpljenja,
 Ki zrokuje mu ga šolski — zmaj. —
 In čudni glavo belijo nauki,
 Zgubi da človek res že ves pogum.
 Kdaj stavi Gerk uhí al' uk al' úki,
 Kdaj mora biti participium,
 Kako Homer v Iljadi svoji poje,
 Kako je pisal slavni Ciceron;
 Pitagora zahteva zopet svoje!
 Res bolj' bi b'lo, da sukal bi serpon! —
 Tako mladenč premišlevaje pride
 V zeleni gaj v tihi mirni hlad.
 Nek' čuden čut mladenča tu obide,
 Uzbuja ga cvetoča mu pomlad.
 Za trudne ude vgoden kraj iskaje,
 Prehodi gaj, poslušá ptičev kor.

Zefir hladivni verhe drevja maje
 In šumljajoč se meša v pevski zbor. —
 Studenček bister blizo njega zvira,
 Iz sterme je pečine njega tok;
 Valovčke svoje proti reki tira
 Močivši suho zemljo krog in krog.
 Te bistré vode se mladenč napije,
 Potem pa truden vleže se na mah
 In Morfej s svojim plaščem ga pokrije,
 Zaziblje ga v sladki spanec rah.
 V sanjah se prikaže pevka Vila,
 Na uzdi pelje konja Pegaza.
 Kot sneg blišče se njena oblačila,
 Na glavi venč iz čistega zlata;
 Njé noga komaj da se tal dotika,
 Kot solnca luč svít njenih je oči.
 Je rajsko bitje, al' boginje slika,
 Vse to mladenču vedeti moč ni.
 Očara ga nje sladkih ust beseda,

Nje glas doni kot strune mili don,
 Mladeneč očaran rajsko bitje gleda,
 Naposled pa napravi svoj poklon
 Rekoč: Modrica krasna daj, posodi
 Mi tvoj'ga konja Pegaza, da on
 Me k Jupiterju verh Olimpa vodi,
 Obiščem ž njim da slavni Helikon,
 Da on pokaže vir mi Hipokrene
 In kraj, kjer dviga k nebu se Parnas,
 Kjer Pindar se obnebja skor zadene,
 Mi skaže dalje gerške zemlje kras. —
 Kar prosiš naj zgodi se, Vila reče,
 Pa znaj Belerofon da nekdam je
 Raz njega padel. Glej da bolje steče!
 Tu je! Naj srečno k slavi nosi te. —

2.

Za uzdo prijel je mladeneč vesel
 Se vesedel na konja ga gladit' začel,
 Pa nepremakljivo tu Pegaz stoji,
 Iz mesta ga spravit' mladencu moč ni.
 Zdaj vdari na strune mladeneč in glej!
 Se Pegaz vzdigne in urno naprej,
 Verši po višavah na sivi Triglav,
 Potem pa mim' Kleka do Hema višav.
 Pa tu se ne vstavi, le dalje verši,
 Kot strela, al' pšica po zraku leti.
 Mladeneč pa poje in vdarja vmes
 Na strune sreberne viharjem v ples;
 Tim bolj pa ko poje, bolj Pegaz uré,
 Na gori Olimpu se vstavi še le.

3.

Olimp blišči v svoji se krasoti. —
 Očaran tu mladeneč postoji,
 Ne dihne skor, le čudi se lepoti
 In sluša glas prelepih harmonij.
 K pojedini zbrani so bogovi neba,
 Med njimi prvi Jupiter sedi,
 Iz čaše zlate sladki nektar sreba,
 Kater'ga hromovi Hefaist deli.
 Mladeneč očaran vse te čude gleda,
 Pa zdrami se in ude strese strah,
 Ko Jupiterja zagromi beseda:
 Od kod prišel si človek, ničli prah?
 Kak' upal si na svete se višine,
 Kdo kazal pot ti sèm je na goro? —
 O naj te Jupiter mogočni mine
 Serd, milostivo mi podaj roko!
 Poslala pesnika me je modrica,
 Obiščem da naj tvoje slave dom,
 Grešil če sem, to moja ni krivica. —
 Na to oglasi bog se Helion:
 „Jaz tvoje vem želje in vsa čutila,

Sem tvojih strun jaz slisal mili don,
 Sem tudi čul pogovor, ko te Vila
 Poslala semkaj je v nebeški dom.
 Mladeneč! želiš si pridobiti slavo,
 Edine tvoje te so le želje:
 Da venec pesniški ti kinčal glavo,
 Slavilo da bi tvoje se imé.“
 „Tajiti nočem, da želim imeti
 Ven'c pesniški; pa to ne bo vam v kvar,
 Ker vam bogovom hočem slavo peti
 Saj vem, da pesmi so vam ljubi dar.“
 Zdaj Jupiter: „„Če nam češ peti slavo,
 Če naša dela svet po tebi zvé,
 Opevaš če olimpsko to višavo,
 Dobiš plačilo kakor pevcu gré.
 Med svoje drage bom te štel sinove,
 Kjer hodil boš, ti sreča mila bo;
 Ime se tvoje v pozne bo rodove
 Slavilo, kinčalo bo venec sto,
 Ko nehal boš, samotno ti gomilo.
 Zdaj pij, da Nektar te razveseli,
 Da strune lire pojejo bolj mило
 In truplo se za pot ti okrepi.““
 Hvaležno poklonivši se odide,
 Ozre se željno stokrat še nazaj,
 Pa zdaj že Pegaz mu naproti pride,
 Oditi mora v gerške zemlje raj.
 Zasede ga, in on vesel v višine
 Se dvigne in kot blisk naprej uré
 Na Helikon, kjer muza zgodovine
 Stoletno knjigo Klio mu odpré.
 Svetá stvarjenje, to najpervo čita,
 Kako iz nič je svet ustvaril Bog.
 Beseda kak' njegová silovita,
 Je toljko lučie na neba obok
 Pripela in svetiti jim velela;
 Da solnce dan in luna kaže noč,
 Da truma drobnih ptičev mu vesela
 Prepeva čast. — Glej kaka božja moč!
 Nazadne se najlepši kinč stvarjenja,
 Iz njega človek pride svetih rok.
 Posledni dan pa roko svojo spenja,
 Vesoljni On zdaj blagoslovi krog. —
 Po človek nehvaležen Boga žali,
 Prekolne da, kar blagoslovil pred
 Da zemlja mu rodi osata kali,
 Zatare ki pšenice zlate cvet;
 Da vsa priroda zdaj mu nasprotuje
 In elementi mu sovražni so.
 Kjer prej je mir, nemir le zdaj vladuje,
 Nikjer ni brez skerbi, nevarnost sto
 Na poti mu življenja nasleduje. —
 K pokori s'cer budi očaka glas,

A rod človeški bolj se pogrezuje;
 Mladost nič več ne čišla sivih las,
 Ne sluša matere in ne očeta,
 Natorni zakon je ne veže več,
 Ji bratovska ljubezen več ni sveta,
 Prijatla kri in brata pije meč.
 Prelita kri za maščevanje vpije;
 Pravični Bog začuje njeni krič,
 Sveta kaznuje strašne hudobije
 S tem, da z vodo zalije plan in grič. —
 Tu neha, — tužen svoj obraz zakrije,
 Pozabiti želi, kar zdaj je bral,
 Pozabiti vse zla in hudobije;
 Zapomni si pa kazen, ki poslal
 Pravični Bog je v sveti jezi svoji. —
 Vtolažen, vmirjen zdaj oberne list;
 Preteklosti se razprostré zavoji:
 Vihar poneha, zrak postane čist,
 Odperla zemlja svoje je prepade
 Popila in požerla je morje,
 Prikažejo da krasne se livade.
 Pozabljeno sedaj je vse gorje. —
 Obrača list za listom ino čita,
 Kako razkropil se človeški rod:
 Evropa vzame v krilo Jafetita,
 U Aziji ostane Sem gospod,
 Sprejmejo Kama Afrike pustine.
 Posameznim zasije sreče dan,
 Kateri žalibog prekmalo mine.
 Slabeji rod v železje ukovan,
 Pod težo jarma tujega zdihuje.
 Kdo reši ga nesramnih robskih spon? —
 V Egiptu vbogi Izrael robuje,
 Je sužen Ninu slavni Babilon,
 Oba premaga pa perzijanska mula, *
 Prihrula, ki iz perziških planin
 In svojo moč čez Azijo razsula.
 Čez nekaj let Filipa' slavni sin
 Kraljestvo velikansko to razdene,
 Katero pa se koj zdrobi v prah,

* Perzijanska mula = Cyrus, od Delfiškega Apola tako imenovan.

(Konec prihodnjic.)

Ko Aleksander še v mladosti zvéné. —
 Je konec mar? Ne! Rim zdaj širi strah.
 V sponih sužnih že ječi Karthago,
 Bogato mesto kup je razvalin;
 Ponosno ljudstvo to pa upa nago,
 Robuje drugim v strah in spomin. —
 Italija ječi in Gerk zdihuje,
 Skor celi znani svet že trepeta,
 Samo ime, ko strašno „Rim“ začuje.
 Miru zdaj ni, orožje zvenketa.
 Se brani rod, ko Rim ga v spone kuje,
 Premagan pa osodi se uda.
 Tak' slednjic zadni rod že omaguje
 In v Rimu po preteklih let več sto,
 Zapret je enkrat tempelj boga Jana . . .
 — Pa glej zdaj čudo! kak' žari nebo!
 V višavah angeltji pojo hosana,
 Svet, svet in trikrat svet je naš gospod,
 Poslal ki sina je, da reši reve
 In z Bogom spravi ves človeški rod,
 Glavo da stare zapeljivki Eve. —

4.

Tu pade na kolena svoje,
 In Materi sonet le tá zapoje:
 „Marija svetih Ti nebes kraljica!
 Ti biser si krasnej od Zafira,
 Vonjavo daješ sladko kakor mira,
 Si zala kakor jutranja danica.
 Enako zori se blišče Ti lica,
 Luč solca pred obličjem Tvojim vmira,
 Krasota Tvoja luni vid zapira
 In vse časti Te Ti devic Devica.
 Ti čista si brez madeža spočeta,
 Uklanjajo se Ti neba zvezdice,
 Svet celi kliče Ti: Marija, zdrava!
 Tud' moja pesen Te slavi uneta,
 In prosí Te: posuši mi solzice,
 Končal ko bom, naj duh moj k Tebi splava!

Duhovske spremembe v Kerški škofiji.

Č. g. Oman Franc, fajmošter v Šmarjeti, je dobil faro Knežovo. — Č. g. Strojnik Jož., provizor v Čančtah, gre za provizorja v Glanhofen in č. g. kaplan Rupnik Jul., je imenovan za provizorja fare v Tergu. — Č. g. Sirknik Jan., kaplan v Rojah, je prestavljen za kaplana v Tinjah. Umerl je dne 6. marca č. g. Wasina Karol, fajmošter v Tergu. R. I. P. Razpisane so fare: Št. Mihel blizo Wolfsberga do 10.; Čače do 12. in Terg do 23. aprila.